

Sute de copii au revenit în familie, iar alții au fost ajutați să rămână lângă părinți

Timp de doi ani AO ”Parteneriate pentru fiecare copil” a reușit să evalueze cinci instituții rezidențiale și să elaboreze planuri de transformare pentru acestea, a declarat directorul organizației, Stela Grigoraș, în cadrul ședinței Comitetului de conducere al proiectelor în domeniul protecției copilului. În această perioadă, au fost lichidate patru instituții rezidențiale, 358 de copii fiind reintegrați în familii sau plasați în servicii substitutive.

Comitetul de conducere a proiectelor este prezidat de dna Valentina Buliga, ministrul Muncii, Protecției Sociale și Familiei. Scopul acestei inițiative este coordonarea activităților și supravegherii procesului de implementare a trei proiecte, inclusiv „Asigurarea dreptului copilului la familie și protecția lui de violență, abuz, neglijare și exploatare” implementat de AO ”Parteneriate Pentru Fiecare Copil”, din august 2010. Proiectul prevede asistență tehnică autorităților centrale și locale, în particular Ministerul Educației, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și a Familiei, Consiliile raionale Ungheni, Fălești și Călărași pe o perioadă de trei ani.

Continuare în pag. 7

Plan de acțiuni privind implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive

Ministerul Educației a definitivat Planul de acțiuni pentru anii 2012-2016 privind implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive și în decurs de o lună îl va înainta Guvernului spre aprobare.

Citiți pag. 11

Cei mai mulți absolvenți de internate nu pot spera la studii superioare

Absolvenții instituțiilor rezidențiale, reprezentați ai societății civile și autorităților publice centrale și locale, au discutat problemele și soluțiile pentru perioada post-instituțională în cadrul unei "mese rotunde" organizate de Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului.

Tatiana Potîng, viceministru al Educației a vorbit în deschiderea ședinței despre importanța reformei sistemului rezidențial de îngrijire a copilului inițiată acum câțiva ani de către Ministerul Educației, în comun cu partenerii de dezvoltare, societatea civilă și administrațiile publice locale.

"Nu mai puțin importante sînt și acțiunile pe care le întreprinde ministerul pentru susținerea absolvenților instituțiilor de tip rezidențial, crearea condițiilor pentru ca aceștia să-și continue studiile și să se poată angaja în câmpul muncii. Cu toate acestea, în acest domeniu, mai există probleme care necesită a fi soluționate în colaborare cu actorii antrenați", a spus dna Potîng.

Potrivit lui Valentin Crudu, director, Direcția generală învățămînt preșcolar, primar și secundar general, Ministerul Educației a întreprins acțiuni concrete în vederea orientării profesionale a absolvenților. Printre aceste acțiuni se numără realizarea cursurilor de instruire privind elaborarea CV-ului, organizarea vizitelor la întreprinderi, școli profesionale, organizarea cercurilor de creație, deschiderea claselor de meserii, organizarea întîlnirilor cu meșteri populari, deschiderea atelierelor în cadrul instituției etc.

Pe viitor ministerul de resort își propune să elaboreze și să implementeze cadrul normativ ce va asigura o interacțiune eficientă între instituțiile de învățămînt și piața muncii. Se intenționează și crearea unor servicii de consiliere și orientare profesională a tinerilor.

Valentin Crudu a ținut să menționeze că numărul copiilor instituționalizați este în descreștere. Astfel în anul 2007 ace-

ta reprezenta 9485 de copii, în 2012 fiind 4661 de copii. În anul trecut 1086 de tineri au absolvit o instituție rezidențială. Potrivit datelor Ministerului Educației, fiecare al treilea absolvent „s-a întors la locul de baștină și nu-și continuă studiile”, fiecare al doilea a fost înmatriculat într-o școală profesională sau de meserii. Procentul celor care ajung în colegii și universități nu depășește 7 la sută.

Potrivit unui studiu realizat pe un eșantion de 69 de persoane – absolvenții promoției 2010-2011, tinerii care învață în internate nu au o viziune clară asupra viitorului lor. Astfel, fiecare al doilea respondent nu știa unde va învăța, 12 nu știau unde vor locui, 26 nu aveau bani, 12 nu aveau o persoană care să-i susțină, 3 absolvenți au răspuns că nu aveau ce mîncă, iar 5 au răspuns că nu au întîmpinat careva dificultăți.

Datele sondajului arată că plecarea din instituția rezidențială a fost dificilă pentru majoritatea tinerilor care au venit la muncă sau la studii în Chișinău. Au existat cazuri cînd unii tineri dormeau afară pe scaun, cînd au venit prima dată în Chișinău. Absolvenții menționează că în internate copiii nu au libertatea să-și planifice timpul,

iar cînd absolvesc instituția, majoritatea nu știu cum să își organizeze timpul și cu ce să se ocupe.

Participanții la ședință au menționat că la moment, în Republica Moldova există 34 de structuri din cadrul organizațiilor care oferă servicii sociale absolvenților gimnaziilor internat. Printre cele mai des prestate servicii se numără: susținerea financiară sub formă de bursă, oferirea posibilităților tinerilor de a-și continua studiile, orientarea profesională. Organizarea ieșirilor culturale, oferirea ajutorului medical, consultația juridică – acestea sunt serviciile sociale mai rar prestate.

Absolvenții instituțiilor rezidențiale beneficiază de o indemnizație unică în valoare de 5 mii de lei, fiind susținuți financiar, prin burse, indemnizații și alocații pentru alimentare pe tot parcursul studiilor. La absolvirea instituțiilor de învățămînt – școli profesionale, colegii sau universități-statul le achită o indemnizație unică în valoare de 10 mii de lei. De aceste înlesniri beneficiază, însă, doar copiii cu statut de orfan.

Cealți nu pot conta pe ajutorul statului, chiar dacă mulți dintre ei provin din familii foarte sărace.

Sute de copii au revenit în familie, iar alții au fost ajutați să rămână lângă părinți

Continuare din pag. 5

La nivel național, proiectul își concentrează eforturile asupra consolidării sistemului național de protecție a copilului pentru a dezvolta și îmbunătăți politicile sociale, dar și cele educaționale care să asigure prevenirea separării copiilor de familie și reintegrarea în școli și comunitate a celor aflați în sistemul rezidențial de îngrijire. În context, proiectul sprijină eforturile MMPS F în finalizarea proiectului de Lege privind protecția copilului; revizuirea cadrului normativ pentru servicii sociale destinate copilului și familiei; finalizarea Regulamentului sprijin familial și promovarea spre aprobare.

În perioada derulării proiectului, au fost organizate mai multe instruirii pentru asistenții sociali comunitari, factorii de decizie și specialiștii în protecția copilului, directorii și directorii adjuncți de școli, cadre didactice de sprijin și manageri pe incluziune, personalul din instituțiile rezidențiale, specialiști din sănătate și politică, primari. Se precon-

zează că pe toată durata proiectului, la nivel local, vor fi consolidate capacitățile a circa 1100 de specialiști din Călărași, Fălești și Ungheni în crearea unui sistem integrat de servicii sociale pentru copii și familii, axat pe prevenirea separării copiilor de familie și protecția celor ramași fără îngrijire părintească.

Grație intervenției proiectului pînă acum a fost prevenită instituționalizarea a circa 200 copii, iar 130 familii au beneficiat de sprijin familial pentru reintegrare.

Încă două instituții au fost evaluate

În cadrul ședinței comitetului au fost prezentate și rezultatele preliminară ale evaluării școlii auxiliare pentru copii hipoacuzici din s. Hirbovăț și a Centrului Ftiziopneumologic din satul Cornești, Ungheni.

În cadrul evaluării s-a constatat că de serviciile instituției din Cornești beneficiază 124 copii (perioada 1 octombrie 2011-11 aprilie 2012) din 17 raioane ale republicii. Deși conform statutului instituției, copiii ar trebui să se aște aici cel mult 6 luni în decursul unui an, în realitate, 34 copii aveau între 7 și 10 luni în plasament, iar unul copil - mai mult de un an. Potrivit experților, în cazul acestor copii tratamentul prescris încetează, ei fiind beneficiari ai serviciilor de cazare și educaționale

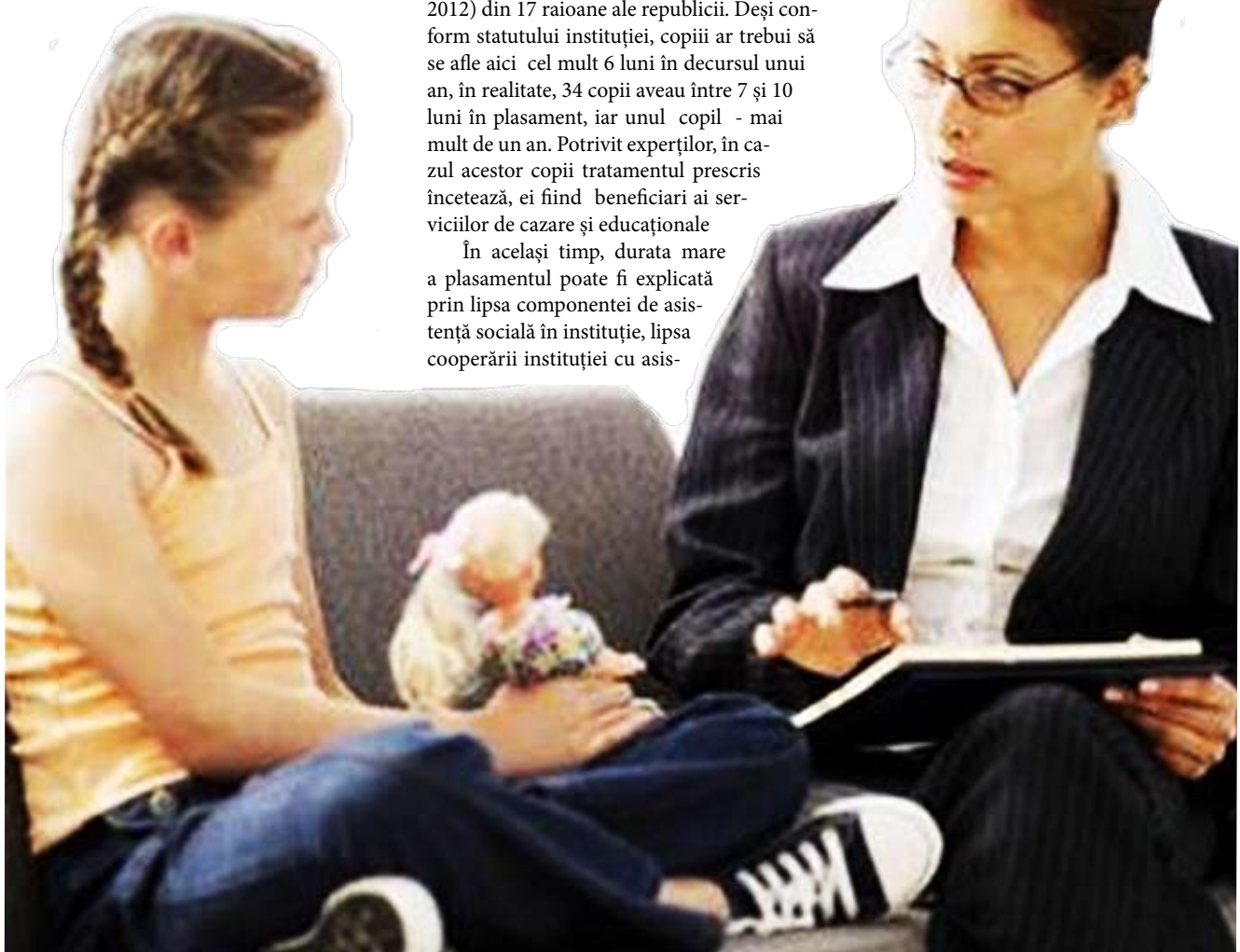
În același timp, durata mare a plasamentului poate fi explicată prin lipsa componentei de asistență socială în instituție, lipsa cooperării instituției cu asis-

tența socială, utilizarea instituției mai mult ca măsură de plasament, decît tratament.

În instituția din Hirbovăț erau plasați 112 copii din 28 de raioane și 2 municipii.

Durata plasamentului este de la un an pînă la 12 ani;

Rezultatele evaluării au arătat că din tot personalul didactic (54) doar 1 este cu specializare în domeniu. Copiii cu hipoacuzie ușoară sau moderată - învătă limbajul mimico-gestual, în loc să exerseze comunicarea verbal - activă, condiție importantă a demutizării. S-a constatat că elevii comunică între ei doar în limbajul semnelor, aparatele auditive nefiind utilizate de copii, deoarece defectate, lăsate acasă, depozitate, neadaptate la auzul individual al fiecărui.

La Fălești, problemele copiilor sunt soluționate în echipă

Interviu cu dna Iraida BÎNZARI, vicepreședintele raionului Fălești

-Dna vicepreședinte, pe data de 31 mai, curent consiliul raional Fălești a adoptat Strategia raională intersectorială pentru protecția copilului și familiei de abuz, neglijare, violență, exploatare și trafic. Care sunt obiectivele acestei inițiative?

- În procesul de realizare a activităților de dezinstituționalizare a copiilor, de prevenire a instituționalizării și de lichidare a instituțiilor de tip rezidențial din raionul Fălești, am constatat că doar acțiunile asistenților sociali nu sunt suficiente pentru a obține rezultatele scontate. Am constatat că este absolut necesară o colaborare intersectorială între asistenții sociali, instituțiile de învățământ, instituțiile curative, organele de drept, autoritățile publice locale de nivelul I și II.

Vizita de studiu în Marea Britanie, care a avut loc în toamna anului trecut, a avut un rol important în abordarea unei colaborări multidisciplinare în raionul Fălești. Experiența britanică în intervențiile din domeniul social este diferită de a noastră, iar diferența constă, în fond, în momentul intervenției. Sistemul britanic de protecție socială este construit și funcționează în paradigma preventivă: nu se așteaptă să apară problema și apoi să se consume resurse mari pentru a o soluționa, ci se iau măsurile necesare care ar preveni apariția acestei probleme. Evident, sistemul britanic poate răspunde prompt și în cazuri problematice, dar activitatea de fond este cea preventivă.

În același timp, sistemul de protecție socială din Moldova este dominat de o atitudine reactivă – acesta se implică atunci când apare problema, iar efortul este depus pentru a o rezolva nu pentru a o preîntâmpina. Cu mijloacele financiare de care dispunem și cu experiența care există în R.Moldova noi am fi în stare să elaborăm ceva asemănător cu ceea ce există în Marea Britanie. Primul lucru pe care ni l-am propus în acest sens a fost elaborarea unei strategii prin care toate domeniile abilitate cu problema protecției copilului ar putea coopera între ele. Aceste acțiuni de cooperare fac intervențiile cu adevărat eficiente, în timp ce cheltuielile sunt mult mai reduse.

Scopul strategiei este consolidarea eforturilor de cooperare intersectorială în protecția copilului de violență, abuz și neglijare prin conștientizare și abordarea acțiunilor de intervenție timpurie, asigurarea dezvoltării politicii de protecție socială a copilului și familiei, diminuarea riscurilor în dezvoltarea copilului și riscului de apariție a problemelor grave care necesită eforturi colosale pentru a fi soluționate.

- Cum va acționa strategia? Care este mecanismul său de intervenție?

- Strategia conține un mecanism clar prin care acțiunile dispersate ale specialiștilor din mai multe domenii vor fi implementate în comun. De fapt, este un sistem de măsuri și activități la diferite nivele și prin diferite forme, pentru a depista problema de timpuriu și a nu admite ca această problemă să devină una foarte gravă. Acest fel de intervenție este unul în perfectă concordanță cu interesul superior al copilului. Acționând intersectorial putem preveni foarte multe consecințe grave ale unor probleme care nu au fost depistate în timp util. Doar prin cunoașterea problemelor și prin cunoașterea punctelor de tangență ale diferitor domenii de intervenție va fi posibilă realizarea intervenției timpurii.

Resurse sunt, am ajuns la concluzia că pur și simplu prea puțin comunicăm între noi. Foarte multe probleme se soluționează și

mai înainte dar acest lucru se făcea de fiecare specialist aparte, fără implicarea altor specialiști, care rezolvau și ei aceeași problemă. Nu exista o echipă, nu exista o viziune generală asupra problemei de protecție a copilului. Fiecare avea o viziune separată asupra acestei probleme.

- Cum se lucrează cu familiile care prezintă un risc de abuz, neglijare, violență, exploatare și trafic?

- În lucrul cu familiile deja avem o experiență destul de bună, mai complicat este de a identifica aceste familii și situațiile de problemă. În societatea noastră mai există stereotipul de a ascunde problema, iar în aceste condiții este foarte greu de găsit o soluție. Pentru raionul nostru soluționarea acestor probleme este mai facilă. Asta deoarece pe lângă direcția de asistență socială activează centrul pentru protecția copilului. În toate localitățile funcționează comisii multidisciplinare, acțiunile cărora sunt în conexiune directă cu toate organele de protecție a copilului la nivel raional, inclusiv, consiliul raional pentru protecția copilului, comisia copilului aflat în dificultate, comisia multidisciplinară, comisia pentru combaterea traficului de persoane. Conexiunea între toate aceste structuri asigură o soluționare mai eficientă a problemelor copiilor și familiilor care se află într-o situație dificilă.

Consiliului de coordonare a reformei s-a întrunit într-o nouă ședință

Progresele în implementarea reformei, dar și obiectivele de viitor au constituit subiectele de bază în cadrul ședinței Consiliului de coordonare a reformei sistemului rezidențial de îngrijire a copilului și dezvoltării educației incluzive.

Valentin Crudu, director, Direcția generală învățământ preșcolar, primar și secundar general, a menționat că în perioada 2012-2015 vor fi reorganizate 23 de instituții rezidențiale, dintre care: 9 școli de tip-internat pentru copiii orfani și rămași fără îngrijirea părinților, 10 școli-internat auxiliare, 3 școli-internat speciale, 1 școală-internat sanatorială. La începutul reformei, în anul 2007, în cele 67 de instituții rezidențiale erau plasați circa 11 500 de copii, iar la începutul anului curent, în 55 de instituții rămase erau plasați 5723 de copii.

Participanții la întrunire au fost informați și despre modul de funcționare a Regulamentului privind redirecționarea resurselor financiare în cadrul reformării instituțiilor rezidențiale, aprobat recent în ședință de guvern. Documentul stabilește modul de redirecționare a resurselor financiare în procesul reformării instituțiilor. Acesta conține, de asemenea, reglementări privind pachetul minim de servicii sociale și servicii de educație incluzivă, determinarea costului serviciilor sociale și a serviciilor de educație incluzivă pentru un beneficiar etc.

Valentin Crudu a vorbit și despre instituțiile rezidențiale reorganizate în anul 2012 și anume: școala internat auxiliară Mărculești, r-nul Fălești, școala de tip internat pentru copiii orfani și rămași fără îngrijirea părinților din s. Napadova, r-nul Florești, școala de tip internat din s. Căzănești, r-nul Telenești, școala-internat auxiliară din or. Călărași. Copiii din aceste instituții sunt transferați în case comunitare, reintegrați în familia biologică sau extinsă, plasați în servicii de tip familial și centre de plasament temporar.

În scopul asigurării calității educației incluzive în instituțiile de învățământ general, a fost elaborat Ghidul Metodologic privind adaptările curriculare și evaluarea

progresului școlar în contextul educației incluzive. De asemenea, a fost elaborată metodologia de evaluare finală și certificarea a elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES), incluși în învățământul obligatoriu. În acest an de studii au absolvit ciclul gimnazial 36 de copii cu CES.

În perioada următoare, consiliul de coordonare a reformei, va definitiva Planul de acțiuni pentru anii 2012-2016 privind implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive și va elabora cadrul normativ privind organizarea și funcționarea Centrului republican de asistență psihopedagogică raional/municipal și a

Serviciului psihologic școlar.

În cadrul ședinței a fost prezentat proiectul Strategiei de comunicare privind educația incluzivă.

În concluzie, membrii consiliului au decis să constituie un grup de lucru care va sistematiza, în termen de șapte zile, sugestiile cu referire la conceptul Strategiei de comunicare și va prezenta varianta finală.

De asemenea, Ministerul Educației va constitui un grup de lucru care va analiza și stabili direcțiile de acțiune privind dezvoltarea serviciilor psihopedagogice pentru copiii cu autism.

190 de copii așteaptă să fie adoptați

Actualmente în țară se atestă o diferență semnificativă între numărul copiilor plasați în instituții rezidențiale și numărul celor care au statut de adopție. Astfel, din totalul de 5.500 de copii care sunt plasați în instituții rezidențiale și 600 plasați în case de tip familial, doar 190 au statut de adopție, adică pot fi adoptați.

Potrivit afirmațiilor dnei Valentină Buliga, ministrul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (MMPSF), numărul mic al copiilor cu statut de adopție este cauzat inclusiv, de un șir de lacune legale. Majoritatea copiilor nu pot dobîndi statut de adopție din motiv că lipsesc toate actele care ar confirma că părinții sunt decăzuți din drepturile părintești sau refuză să mai educe copilul. O altă problemă este perioada prea mare în care se realizează toate procedurile pentru adopție.

“Prin Ordinul ministrului MMPSF a fost instituit Registrul de stat al

adopțiilor, care conține date cu privire la solicitanții de adopție, copii cu statut de adopție națională și internațională, adopțiile încuviințate de instanțele de judecată, și alte informații relevante”, a precizat dna ministru.

Unitățile administrativ-teritoriale cu cel mai mare număr de copii cu statut de adopție sunt: Chișinău – 91; Ungheni – 30; Fălești – 13; Dondușeni – 10. Numărul adoptatorilor naționali este de 122, alți 24 de adoptatori sunt internaționali. Cel mai mare număr de solicitanți la adopție națională – 35, sunt înregistrați la Chișinău. Cite 9 potențiali adoptatori sunt la Ungheni și Fălești.

Completarea Registrului decurge anevoios deoarece unele autorități teritoriale prezintă date incomplete și eronate. Astfel, din unele dosare lipsesc un șir de informații esențiale: datele privind părinții biologici, măsurile întreprinse pentru (re)integrarea copiilor în familia biologică sau extinsă. Există și cazuri cînd datele privind determinarea statutului copilului sunt contradictorii.

A c t u a l -
m e n t e

sunt înregistrați 26 de copii cu statut de adopție internațională, dintre care 17 au probleme grave de sănătate, 4 sunt cupluri de frați, dintre care unul din frați fie că are probleme de sănătate, fie că este cu vîrsta mai mare de 10 ani. Adoptatorii străini care au depus cererea de adopție solicită copii cu vîrsta pînă la 9 ani cu probleme recuperabile de sănătate.

Actualmente în țară sunt acreditate 25 organizații străine cu atribuții în domeniul adopției internaționale în Republica Moldova. Majoritatea acestor structuri - 11 la număr sunt din Italia, 10 din SUA, 2 - din Spania. Cîte o organizație activează în Israel și Elveția. Criteriile de acreditare a organizațiilor străine sunt: statutul nonprofit; profesionalismul personalului angajat în statul primitor, transparența financiară, spectrul și complexitatea serviciilor acordate potențialilor adoptatori și copiilor adoptați la toate etapele adopției internaționale, inclusiv în perioada post-adopție, numărul de adopții desfășurate în raport cu numărul de adopții efectuate, precum și motivul desfacerii acestor adopții.

Din anul 2006 pînă în prezent, 280 de copii din Republica Moldova au fost adoptați în familii din străinătate.

Plan de acțiuni privind implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive

Ministerul Educației a definitivat Planul de acțiuni pentru anii 2012-2016 privind implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive și în decurs de o lună îl va înainta Guvernului spre aprobare.

Planul de acțiuni prevede, între altele, instituirea unor funcții noi cum ar fi: cadru didactic de sprijin, servicii municipale/raionale de asistență psihopedagogică, dar și reorganizarea consultației republicane medico-psihopedagogice într-un centru raional sau republican în asistența psihopedagogică. Aceste structuri au fost deja incluse pentru finanțare în bugetul de stat pentru 2013.

Valentin Crudu, șef de direcție la Ministerul Educației, ne-a relatat că Programul de educație incluzivă este pilotat în prezent, cu suportul unor ONG-uri, inclusiv AO "Parteneriate pentru fie-

care copil" în peste 70 de instituții din 12 raioane ale țării, unde sunt luați la evidență circa 900 de copii cu CES.

La sfârșitul etapei de pilotare care va dura patru ani, va fi ales cel mai bun model de educație incluzivă, care va fi replicat la scară națională.

Programul de dezvoltare a educației incluzive pentru anii 2011-2020, aprobat acum un an, își propune să realizeze sistemul de învățământ din țara noastră la practica țărilor dezvoltate, unde copiii cu nevoi speciale învață de rînd cu alți elevi în clase incluzive. Conform acestui program, sistemul educațional din

Moldova va fi adaptat și individualizat în funcție de nevoile tuturor copiilor.

„Noua formulă de finanțare per elev, care se va institui în școlile din țară, va permite să acordăm școlilor în care vor învăța și copii cu dizabilități un suport financiar mai mare, deoarece și cheltuielile lor vor fi mai mari. În toate instituțiile de acest fel vor fi angajate cadre didactice de sprijin și vor fi organizate activități de recuperare. Vor fi necesare mijloace financiare și pentru modernizarea și adaptarea infrastructurii instituțiilor, astfel ca elevii cu nevoi speciale să se poată deplasa liber prin școală”. În context, Valentin Crudu a menționat că infrastructura tuturor școlilor de circumscripție care se formează în prezent în republică va fi adaptată la necesitățile copiilor cu dizabilități.

Programul de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020, aprobat de Guvern în iulie 2011, vizează schimbarea atitudinilor față de copiii cu cerințe educaționale speciale, schimbarea modului de organizare a procesului educațional, aplicarea noilor abordări în evaluarea rezultatelor școlare ș.a.

În Republica Moldova sunt peste 17.000 copii cu dizabilități, dintre care în jur de 3500 au sub 7 ani. Republica Moldova ocupă locul trei în regiunea Europei Centrale, de Est și CSI după rata instituționalizării. Aproape jumătate din toți copiii plasați în instituții sunt considerați cu dizabilități.

Potrivit unui studiu realizat în anul 2009, unul din cinci cetățeni ai Republicii Moldova consideră că micuții cu dizabilitati ar trebui să fie plasați în instituții speciale. Mai puțin de jumătate din părinți (45, 8%) ar accepta ca propriii copii să se joace cu un copil cu dizabilitate, iar 41% din populație nu ar accepta integrarea în școlile de masă (în comparație cu 34% în 2003) a copiilor cu cerințe educaționale speciale. Totodată, numai un profesor din doi acceptă copiii cu dizabilități în școlile obișnuite, în timp ce fiecare al treilea elev respinge această idee.

Un copil ca toți copiii

Mihăiță, un adolescent de 15 ani, și-a petrecut o jumătate din viață într-o școală auxiliară pentru copii cu dizabilități psihice. Deși este un copil absolut normal, a ajuns între pereții acestei instituții pentru că mama sa nu a găsit o altă soluție ca să-i asigure existența.

După ce tatăl său a decedat, iar mama l-a abandonat, deja de un an Mihăiță are o familie adevărată, cu doi părinți iubitori și patru frați. Acest lucru a fost posibil grație proiectului de reformă a sistemului rezidențial. Specialiștii în protecția copilului au găsit cea mai bună soluție pentru Mihai – plasarea în familia unchiului său. Anii petrecuți între pereții internatului și-au pus amprenta pe felul său de a fi. Astfel, în primele săptămâni de după dezinstituționalizare, băiatul nu comunica cu nimeni din cei

de acasă, vorbea puțin, putea ieși fără să spună unde merge sau când revine. Trep-tat lucrurile au revenit în făgașul normal, iar adolescentul a devenit unul de-al casei. Se bucură mult să știe că are o familie pe care se poate baza oricând.

Aici, în satul în care locuiește, Mihăiță a mers pentru prima dată într-o școală obișnuită. Integrarea în noul colectiv nu a fost dificilă, pentru ca atât profesorii, cât și ceilalți copii din clasă sunt gata mereu să îi întindă o mână de ajutor.

În pauzele dintre lecții Mihăiță joacă

fotbal împreună cu colegii. Au reușit să devină prieteni, lucru care, de altfel, nu este chiar atât de complicat. Toată școala lor numără 50 de elevi. La numai 10 luni după reintegrarea sa într-o școală normală progresele sale sunt remarcate chiar și de profesori.

Familia se reunește seara. Unii revin de la școală sau de la grădiniță, alții de la muncă. Mihăiță spune că acum nu se plictisește. Este adevărat că are și mai multe responsabilități, în special în a-și ajuta noua familie. El este cel mai mare copil în familie, dar și primul ajutor.

Familia se descurcă cu greu pentru că tatăl nu are un loc de muncă, iar mama muncește pentru un salariu foarte mic. Totuși, cei doi soți privesc cu încredere în viitor și știu că le pot oferi copiilor lor un viitor.